

A 2008/2009. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
második fordulójának feladatlapja
MAGYAR IRODALOMBÓL

Munkaidő: 300 perc (feladatlap: 60 perc, zárthelyi pályamunka: 240 perc)
Elérhető pontszám: 100 pont (feladatlap: 20 pont, zárthelyi pályamunka: 80 pont)

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűkkel ki kell tölteni a versenyző adatait tartalmazó részt! A munkalapokra nem kerülhet sem név, sem más megkülönböztető jelzés, kizárólag a versenyző számjele, amelyet minden munkalapra rá kell írni!

Minden versenyző **csak az általa választott témához tartozó feladatlapot** oldja meg! A megoldáshoz íróeszközön kívül **más segédeszköz (az alaplómű, vagy más forrás) nem használható!** Javítás csak a hibásnak vélt szöveg áthúzásával és a jónak vélt megoldás fölévagy melléírásával történhet, kifestőt tilos alkalmazni! Durva vagy súlyos helyesírási hibáért pontlevonás jár. Az üresen hagyott részeket át kell húzni a dolgozatban!

A feladatlap beadása után a zárthelyi pályamunka elkészítéséhez íróeszközön kívül **kizárólag a választott irodalmi mű (művek) szövege használható, egyéb segédanyag (kézirat, szakirodalom, jegyzet stb.) nem.** Minden versenyzőnek az általa választott témában kell kidolgozni a pályamunkát a helyszínen kapott tisztázati lapokon!

A munka végén **minden dolgozatlapot a borítólapon** kell elhelyezni, és azzal együtt kell beadni.

A VERSENYZŐ ADATAI

A versenyző kódszáma:

A versenyző neve: oszt.:

Az iskola neve:

Az iskola címe: irsz. város

..... utcahsz.

Megye:

A felkészítő tanár(ok) neve:

Középiskolai tanulmányait a 13. évfolyamon fejezi be: igen nem*

*A megfelelő szó aláhúzendő

Az **Arany János Toldi-trilógiája** című témához tartozó feladatok

A feladatlap megoldása után kidolgozandó TÉTEL CÍME:

A bűn és bűnhődés motívumának jelentősége a Toldi-trilógiában

1. Soroljon fel hat olyan irodalomtörténészt, aki foglalkozott Toldi alakjának értelmezésével!
(minden helyes válasz 0,5 pont)

.....

Elérhető pontszám:	3
Elért pontszám:	

2. Említsen három olyan részletet, motívumot a trilógiából, amelyek mindhárom részben szerepelnek. (helyes válaszonként 1 pont)

- A)
- B)
- C)

Elérhető pontszám:	3
Elért pontszám:	

3. Ki mondja, melyik műben? (minden teljes helyes válasz 1 pontot ér)

- A) „Maga bójón és mond; "Toldi Miklós, rab vagy!
 Gyilkosságba estél, mivel meggyaláztad -
 Vérrrel fertőztetted a királyi házat:
 A király nevében, bajnok, kövess minket"

Mű:

Szereplő:

- B) „Toldi, fölépültél: azt köszönöd nékem,
 Meghozta erődöt jó italom, étkem;
 Gyilkosa nemzömnek! gyermeke táplála:
 Meglátom, e jóért van-e benned hála.”

Mű:

Szereplő:

- C) „Mit használt a gyűrű; melyet a hív anya,
Hogy acél ne járjon, az ujjadra vona?
Mit az egész bűbáj, csudatékony varázs?
S a minden varázsnál jobb anyai tanács?...”

Mű:

Szereplő:

- D) „No te öreg tenyér!
Ilyet sosem kaptál, bezzeg viszkethetnél.
De minek beszélek, a szám majd hibázik –"
Nem biz az, kerek szám lett: kijárta százig.”

Mű:

Szereplő:

- E) "De nincs a hazában, hiába keresnél,
Amely azt kiváltsa, egy kanál becses vér,
Ami van, az olcsó, nincsen semmi ára,
Ingyen öntik a vár szomju piacára.
Most az olasz, mint egy hím páva, kevélyen,
Országcímerünkkel hazájába mégyen..."

Mű:

Szereplő:

Elérhető pontszám:	5
Elért pontszám:	

4. A trilógia műfaji sokszínűsége bizonyításaként említsen két-két példát – rövid leírással - a művek megnevezésével, amelyek az alábbi műfaji sajátosságnak megfelelnek!
(helyes válaszonként 1 pont)

Kalandregény:

A)

B)

Mese:

A)

B)

Eposz:

A)

.....
.....

B)

.....
.....

Elérhető pontszám:	6
Elért pontszám:	

5. „A Toldi estéje... eposz formájú elégia”

Foglaljon állást Németh G. Béla megállapításával kapcsolatban. Véleményét indokolja is.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Elérhető pontszám:	3
Elért pontszám:	

Elérhető összpontszám:	20
Elért pontszám:	

Az **Ady Endre költői világa** című témakörhöz tartozó feladatok

A feladatlap megoldása után kidolgozandó TÉTEL CÍME:

Ady Endre költői önértelmezése — kötetnyitó verseinek tükrében

1. feladat

Földrajzi nevek

a) Pótolja a hiányzó földrajzi neveket az alábbi verscímeiben!

A vallomása

A poétája

A partján

A – parton

A alatt

..... éjszakája szól

Minden hibátlan verscím $\frac{1}{2}$ pontot ér. (Összesen: 3 pont)

b) Melyik Ady-versben fordulnak elő, és milyen költői többletjelentést hordoznak az alábbi nevek?

Bakony, Gangesz, Pusztaszer

A vers címe	A földrajzi név költői többletjelentése
	<p>Bakony:</p>

	Gangesz:
	Pusztaszer:

Minden teljes értékű válasz 1-1 pontot ér. (Összesen: 3 pont.)

Elérhető pontszám:	6
Elért pontszám:	

2. feladat

Költők egymás közt

Az alábbi három versrészletben Ady Endre jellemzi három költőtársát. Ki ez a három költő, és mi a versek címe?

1.

...

Íly bérceknél lenni: ez a szent magyarság,
Táplálkozott a tájak mindivel
S ha persze sokszor rátámad a balság
S ha lentről bárkik rá rút fertőt kennek:
Megmarad fölső, magyar szerelemnek.

Ez a kis fajta, még nem biztos lélek:
Ez a magyar, azért oly bizonyos,
Hogy van joga élni, forni és élhet:
Mert ércek s bércek iszapja fölötté
Ércek és bércek állnak odakötte.

...

2.

...

Sohse tompult el elméje, sem szive
 S bár lét-nem-léten töprengett sokat,
 Kandi vérrel járt Pán nyomában
 S megleste a fürdőző lányokat
 Szomjas nyáron berkes patakpartról.

Gyepedző sírján, úgy, amiként Hafiz
 Sírján szűzekkel Ő tartata tort,
 Zilálja csókos lány rózsáit
 S öntse víg ifju a tűz-buja bort,
 Mintha úr csak aludna.

...

3.

...

Bakonyi fajta, karakán magyar,
 Pazar volt, jó volt rossz fajtája mellett,
 Magyar mértéknél ő többet adott
 S ő azt se kapta, ami nagyon kellett.

Akkor is úgy volt: frász törhette ki
 A Dal és Szépség nyugtalan magyarját,
 Mert úgy van igaz magyarság szerint,
 Ahogy cudarok és urak akarják.

...

A költőtárs neve	A vers címe
1.	
2.	
3.	

Minden teljes értékű megoldás 1-1 pontot ér. ½ pont nem adható.

Elérhető pontszám:	3
Elért pontszám:	

3. feladat

Németh László Adyról

Vitathatatlan Ady című írásában (Kisebbségben I, 369.) Németh László így idézte fel Ady *A halottak élén* című kötetének „felejthetetlen képeit”:

„Egy nyáréjszakán megjött a háború s vele vége a világnak, melyben a költő még élt s az emberiség csírái dolgoztak. Rémségek évei: a rémlátót igazolók. A meghallgatott Jónás ujjonghat, a csuklótérdű vezeklő tépheti a haját. Az emberek vetése odavan megint. A gazdátlan magyar a kuruc-kor tábortüzeinél siratja léte értelmetlenségét s a költő a végső szétszóródás előérzetével nézi gyönyörű fajtáját, amint énekszót párologtatva a kalotaszegi templomból tempósan kivonul, vagy harsogó nótával ömlik gyakorlóterekre... Apokalipszis és emberi ellágyulás színei így folynak össze a reményeiből kiforgatott költőben, akire a világ vigasza most már a Szamaras ember arcával néz: Az ember nem aljasulhat el egészen...”

Nevezzen meg 3 olyan Ady-verset, amelyre a szöveg egy-egy utalása vonatkozik!

	A vers címe	A fenti idézet szövegében előforduló utalás
1.		
2.		
3.		

Több helyes megoldás is lehetséges. Minden teljes értékű válasz 1-1 pontot ér.
½ pont nem adható, 3-nál több helyes megoldásra nem jár többletpont.

Elérhető pontszám:	3
Elért pontszám:	

4. feladat

Bibliai nevek

Válasszon ki *négyet* a felsorolt Ady-versek címében előforduló bibliai nevek közül, és írjon róluk néhány sornyi magyarázatot, „lexikon-szócikket”!

Verscímek: A Hágár oltára
 A Hóseás átka
 Az Úr Illésként elviszi mind...
 Ésaiás könyvének margójára
 Góg és Magóg fia vagyok én...
 Ima Baál Istenhez
 Ruth és Delila

Minden teljes értékű válasz 1-1 pontot ér.

„Lexikon-szócikkek”:

	Név	Magyarázat
1.		
2.		
3.		
4.		

Minden teljes értékű válasz 1-1 pontot ér. (½ pont is adható.) Az azonosításhoz elegendő 2-2 lényeges mozzanat említése. 4-nél több helyes megoldásra nem jár többletpont.

Elérhető pontszám:	4
Elért pontszám:	

5. feladat**Minden ...**

Ady Endre verseiben több mint 600-szor fordul elő a „*minden*” szó. Az alábbi idézetek felhasználásával fejtse ki néhány mondatban, milyen szerepet játszik Ady poétikai eszköztárában ez a kifejezés! Véleményét támassza alá érvekkel is!

»Az egész élet bennem zihál,
Minden, mi új, felém üget,
Szent zűrzavar az én sok álmom,
Neked minden álmod süket,
Hasítsd ki hát aranyszügyed.«
Harc a Nagyúrral

Én tudom, állom, hogy ez: a Minden
S hogy minden egyéb hasztalan:
Vér és arany, vér és arany.

Meghal minden és elmúlik minden,
A dics, a dal, a rang, a bér.
De él az arany és a vér.
Vér és arany

Minden Egész eltörött,
Minden láng csak részekben lobban,
Minden szerelem darabokban,
Minden Egész eltörött.
Kocsi-út az éjszakában

*Bajvívás volt itt: az ifju Minden
Keresztüldöfte Titok-dárdával
Az én szivemben a Halál szivét,
Ám él a szivem és él az Isten.
A Minden-Titkok versei*

A tolakodó Gráciát ellöktem,
Én nem bűvésznék, de mindennek jöttem,
A Minden kellett s megillet a Semmisem.
Hunn, új legenda

Minden vagyok, amit vártál,
Minden vagyok, amit nem sejtysz,
Minden vagyok, mi lehetnék.

S minden vagy, mi lehetséges,
Minden lehetsz, mire vágyok,
Talán semmi, talán Minden.
Vajon milyennek láttál?

A **Babits Mihály regényei** című témához tartozó feladatok

A feladatlap megoldása után kidolgozandó TÉTEL CÍME:

Prózai hagyomány és újítás Babits Mihály regényeiben

I. Honnan származnak az alábbi szövegrészek? Fogalmazza meg, hogyan illeszkednek az idézetek az adott regényvilág egészéhez!

- a) *„Hova süllyed az ember, mihelyt egyszer földiekbe veti szeretete horgát! Az egyetlen igaz menedék az Isten. Ő nélküle a szent is hétszer botlik el napjában. Minden földi szeretet csak botlást és bánatot hoz; de minden földi botlás és bánat csak lépcsőfok Őhozzá. Ne sírjon, akit az Úr meglátogatott, mert minden földi veszteség szabadulást jelent, s aki elveszíti, megnyeri az Urat.”*
- b) *„...mert egy magasabb Sors rendelkezik velünk. Egy isten vezeti a Napóleonokat is: dicsőök ők, akik követni tudják istenüket, és egyúttal sajnálatosak is; mert szomorúság és tört szívek vére - már képleges értelemben - marad az útjukon.”*
- c) *„A képeket és főleg szobrokat, melyek a meztelen szépséget ábrázolták, úgy tekintettem, mint egy előttem még rejtező istenség bálványképeit, s a szépségnek ez a légköre legérzékibb vágyaimat is megszentelte és megtisztította, minden vágyam egy szép és költői imádság volt az ismeretlen istenség felé.”*

a) Cím:

.....

Kapcsolat:

.....

.....

.....

b) Cím:

.....

Kapcsolat:

.....

.....

.....

c) Cím:

.....

Kapcsolat:

.....

.....

.....

.....

(Címenként, értelmezésenként 1-1 pont)

Elérhető pontszám:	6
Elért pontszám:	

2. Melyik regényhőshöz kapcsolhatók az alábbi utalások, s honnan származnak?

a) „...csak a szerencsétlen Dido nem alhatik a párnán.”

Regényhős:

Az idézett mű szerzője, címe:

b) „Mintha valami mindig a nyelvem hegyén lett volna ebben az életben – valami, amit sohasem tudtam kimondani. Lelkem nyelvének a hegyén ült, és a lelkem kínlódott vele.”

Regényhős:

A idézett mű címe:

c) ” citálta erre, diákkora kedves poétáját:
Mintha nem őstől származnál, légy tetteid által
Őse családodnak, s a haza áldani fog!”

Regényhős:

Az idézett mű szerzője:

Elérhető pontszám:	3
Elért pontszám:	

3. Babits Mihály sok helyütt valós személyek arcvonásait rejtette regényhőseinek portréjába. Milyen valós személyek állnak az alábbi szereplők mögött?

Cenci néni..... Vitányi Vilmos..... Döme bácsi.....
(Csak a teljes, hibátlan sorra adható pont!)

Elérhető pontszám:	1
Elért pontszám:	

4. A rejtvény A gólyakalifához kapcsolódik.

a) „Eszembe jutottak azok a finom, leányos betűk, amiket a húgomhoz címzett levelek borítékain gyakran láttam. Ezeknek a betűknek az íróját fogom most megismerni.”

Ki ez a hölgy?

b) „Lassan, biztosan múlik az éj. Majd egyszer csak jön, lábhegyen, mint egy gyilkos, a fekete.....[?] és nesztelen mögém áll.”

Egészítse ki a szöveghiányt!

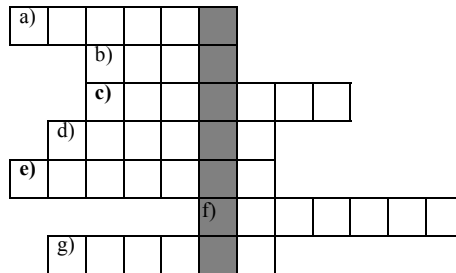
c) „Ez a Csönd városa: az egyetlen város a világon, ahol nem hallani kocsizörgést.”

Melyik ez a város?

- d) „*Pedig úri fiú voltam, gazdag fiú és a legjobb tanuló a gimnáziumban*”
Ki ő?
- e) Ezen az ünnepségen találkozik a főhős az ismeretlenül ismerős mérnökkel,.....[?]
Egy nevet kérünk.
- f) „*Így emlékszem mindenre: így tudnám leírni az egész napot. A gyülekezést, a pajtásaimat, a tanárokat:.....[?], aki véres tekintélyének egész súlyával ácsorgott közöttünk.*”
Ki ez a beszédes nevű matematikatanár?
- g) „*.....-hoz nagy büszkeséggel és örömmel mentem. A diákok közül senki sem volt még a lakásán és általán nehéz volt hozzá közel jutni. Magányos ember volt és a végletekig szótlán.*”
Ez a tanár ad Elemérnek könyveket a pszichológiáról, a tudathasadásról. **Ki ő?**

A megfejtett szó hogyan kapcsolódik a regény cselekményéhez?

.....
.....

Elérhető pontszám:	2
Elért pontszám:	

(Megfejtés 1 pont, kapcsolat kifejtése 1 pont)

5. A kérdések a Halálfiái című regényre vonatkoznak.

A) Olvassa el Kardos Pál és Illyés Gyula egymással vitatkozó véleményét! Írja le, melyikkel tud egyetérteni s miért! Érveléseit a regényből vett példákkal, utalásokkal támassza alá!

Kardos Pál: „*...a Halálfiái Babits legtragikusabb írása. Nem történik benne semmi, fényévnnyire távol áll bárminő előremozgástól, összességében a fájdalmas panasz, a család, a nemzedék, a nemzet és az ország siratása. A hajdanvolt reményektől búcsúzó jeremiád.*”

Illyés Gyula: „*Akik halálra vannak szánva, azok már akkor meghaltak, mielőtt jóformán megismertük volna őket [...]. De akik élnek, szívósan és állhatatosan élnek – okos, nagyszerű fajta ez, tartják magukat azon a kis területen, ami az ősök földben és stallumban megmaradt.*” (stallum:hivatal)

.....
.....
.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám:	2
Elért pontszám:	

B) Emeljen ki a műből szöveghelyeket (nevek, motívumok, történetelemek...), melyek bibliai vagy görög mítoszokat idéznek fel. Értelmezze szerepüket!

a) **Bibliai utalás:**.....
Értelmezés:

.....

.....

.....

.....

.....

b) **Görög mítoszokra utalás:**.....
Értelmezés:

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám:	6
Elért pontszám:	

Elérhető összpontszám:	20
Elért pontszám:	

A komédia megújítása Goldoni drámáiban (Két úr szolgája, A kávéház, A patikus, A hazug) című témához tartozó feladatok

A feladatlap megoldása után kidolgozandó TÉTEL CÍME:

A commedia dell' arte továbbélése és átalakulása Goldoni vígjátékaiban

1. feladat

Nevezzen meg egy antik és egy későbbi komédiaírót az európai irodalomból! Helyezze el őket időben, és említse meg tőlük egy-egy jellegzetes művet! (szerzőnként 1 pont, csak teljes, hibátlan sorra adható pont.)

Az író neve:.....Működésének évszázada:.....

Egy művének címe:.....

Az író neve:.....Működésének évszázada:.....

Egy művének címe:.....

Elérhető pontszám:	2
Elért pontszám:	

2. feladat

Melyek Goldoni színházi működésének legfontosabb városai, színházai, és ezek milyen szerepet töltek be az író pályájának alakulásában? (válaszelemenként 1 pont, legfeljebb 3 pont, csak teljes, indoklással együtt adott válaszra adható pont.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám:	3
Elért pontszám:	

3. feladat

a) Nevezzen meg olasz eredetű műszóval öt gyakori karaktert a commedia dell' arte hagyományából! Jellemezze néhány kulcsszóval e típusok jellemző vonásait, dramaturgiai szerepét! (válaszelemenként 1 pont, csak teljes, indoklással együtt adott válaszra adható pont. Összesen 5 pont)

1) név:
jellemezés:.....

.....

2) név:
jellemezés:.....

.....

3) név:
jellemezés:.....

.....

4) név:
jellemezés:.....

.....

5) név:
jellemezés:.....

.....

b) Válasszon a kitűzött Goldoni-darabokból két olyan szereplőt, akiknek alakja részben a commedia dell' arte hagyományos típusaira épül!

Adja meg a dráma címét, a szereptípust, és egy-egy mondatban jellemezze, hogy az adott műben hogyan egyéníti Goldoni a hagyományos figurát! (válaszelemenként 2 pont, összesen 4 pont)

1) Dráma címe, szereplő, szereptípus:

.....
 A szereptípus megújítása:.....

2) Dráma címe, szereplő, szereptípus:

.....
 A szereptípus megújítása:.....

Elérhető pontszám:	9
Elért pontszám:	

4. feladat

Az alábbi idézetek alapján fejtse ki röviden, miben állt a Goldoni–Gozzi vita!

„A maszk minden esetben a színész kárára van, akár örömet, akár nyomorúságot akar játékaival kifejezni. A néző örökké ugyanazt az álarcot látja, függetlenül attól, hogy a színész szerelmes, feldúlt vagy jókedvű. Hasztalan a hadonászás és hangváltás, ha mimikáival – a szívben végbemenő érzések tolmácsolásával – nem lehet a háborgó lélek változatos szenvedélyeit a közönség tudtára adni. (Carlo Goldoni emlékezései – ford. Gera György Bp. Gondolat K. 1963. 280.o.)

Goldoni „számos komédiája nem egyéb, mint jelenetek halmaza, melyek olyan alantas, otromba cselekvéseket elevenítenek meg, hogy jóllehet a színészek játékát látva engem is elszórakoztattak, mégsem voltam képes megérteni, hogy egy írónak miért kell a legalacsonyabb népség mocskáig süllyedni és azt ábrázolni, továbbá, hogy hogyan merészeli az ilyen jeleneteket a színpad magasságába emelni...“(Carlo Gozzi)

Opera in: Nyerges László: Goldoni velencei komédiaszínháza Akadémiai K. Bp. 1991. 116.o.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám:	3
Elért pontszám:	

5. feladat

Ismertessen jellegzetes példákat az olvasott Goldoni-művekből a helyzet-, a jellem- és a cselkomikumra! (Válaszelemenként 1 pont)

Helyzet:.....

.....

.....

Jellem:.....

.....

.....

Csel:.....

.....

.....

Elérhető pontszám:	3
Elért pontszám:	

Elérhető összpontszám:	20
Elért pontszám:	